

Vážení rodiče,

naše mateřská škola se speciálními třídami Vám touto cestou nabízí malý vhled do problematiky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Naše speciální třídy jsou uzpůsobeny nejen nižším počtem žáků ve třídě, ale i svým vybavením, didaktickými materiály a také speciálními pedagogy. Nabízíme dětem nejen herní aktivity, ale především činnosti zaměřené na všestranný rozvoj dítěte. Spolupracujeme se Speciálně pedagogickým centrem a Pedagogicko-psychologickou poradnou. Zpracováváme pro děti individuálně vzdělávací plány.

„Dítě se speciálními potřebami žádá naše porozumění a naši pomoc. Současně mu však musíme být i oporou, musíme je výchovně vést, mnohému naučit a hlavně ovšem bychom měli naplňovat jeho svět pohodou a radostnou náladou.“ (prof. MUDr. Zdeněk Matějček, DrSc.)

Právě důležitým krokem je pro dítě vstup do mateřské školy. Všechny děti potřebují takovou zábavu a podněty, jež jim mohou dopřát pouze další děti.

Desatero Zdeňka Matějčka pro vychovatele a rodiče dětí s mentálním i tělesným handicapem:

- *Rodiče mají o svém dítěti co nejvíce vědět!*
- *Pravdu, ale s perspektivou!*
- *Rodičům bychom neměli nic podstatného zatajovat.*
- *Ne nešťestí, ale úkol!*
- *Obětavost ano, ale ne sebeobětování!*
- *Vše v pravý čas a v pravé míře.*
- *Dítě samo netrpí!*
- *Nejste sami!*
- *Nejste ohroženi!*
- *Chraňte si manželství a rodinu!*
- *Výhled do budoucnosti.*

Pro rodiče dětí s lehkou mentální retardací

Abychom se drželi zásady „vědět o svém dítěti nejvíce“, nastíníme nyní pár základních rovin lehké mentální retardace.

Jedna z definic hovoří o mentální retardaci jako o „*souhrnném označení vrozeného postižení rozumových schopností, které se projeví neschopností porozumět svému okolí a v požadované míře se mu přizpůsobit*“. Je definována jako neschopnost dosáhnout odpovídajícího stupně intelektového vývoje, přestože postižený jedinec byl přijatelným způsobem výchovně stimulován.

Hlavními znaky jsou nedostatečný rozvoj myšlení a řeči, omezená schopnost učení a z toho vyplývající obtížnější adaptace na běžné životní podmínky (VÁGNEROVÁ, M.).

Mentální retardaci dělíme dle míry postižení: lehká mentální retardace, středně těžká mentální retardace, těžká mentální retardace, hluboká, jiná mentální retardace a nespecifikovaná mentální retardace.

Charakteristika dětí s lehkou mentální retardací

K základní charakteristice dětí s diagnózou lehká mentální retardace patří schopnost jedinců účelně užívat řeč v každodenním životě, konverzují, komunikují a začleňují se do sociálního prostředí bez vážnějších obtíží. Řeč dospívá na úroveň zobecňování a abstrahování, vážne však schopnost usuzování. Inteligenční kvocient se pohybuje v rozmezí 50-69.

Většina jedinců dosáhne úplné nezávislosti v osobní péči, tj. v oblékání, v oblasti jídla, mytí, hygienických návyků a v praktických domácích dovednostech.

Hlavní obtíže u dětí s lehkou mentální retardací se obvykle objevují při zvládnutí školních nároků, zejména při teoretické práci ve škole. V oblasti emocionálního vývoje se projevuje

značná citová nezralost. Pro tyto děti je charakteristická netlumená intenzita emocí, citová otevřenost, děti často podléhají afektu a poruchám nálad. Také pozornost je omezená max. 15-20 minut, je nestálá a nemohou se věnovat více činnostem najednou. Paměť je také specifická, nové poznatky si osvojují pomalu a je nutné opakování. Myšlení dítěte s mentálním postižením je zatíženo konkrétností a je typická značná nekritičnost. Úsudky jsou nepřesné. Dále je typický nedostatek vůle.

Zásady pro komunikaci s dětmi s mentálním postižením:

- respektujeme jejich osobnost,
- přistupujeme empaticky a trpělivě,
- dáváme najevo zájem o komunikaci a kontakt s dítětem,
- své myšlenky vyjadřujeme přesně a jednoduše, vyhýbáme se abstraktním pojmům, používáme mimiku a řeč těla,
- ověřujeme si, zda nám dítě rozumí,
- poskytujeme čas na odpověď,
- zohledňujeme zhoršenou orientaci dětí s mentálním postižením v neznámém prostředí,
- jednáme s dětmi tak, jak bychom si přáli, aby bylo jednáno s námi.

Co můžeme vzájemně udělat pro Vaše dítě?

Budeme se snažit o co největší samostatnost dítěte, rozvíjet dovednosti a uvědomování si sama sebe.

- Vezměme přírodu jako nejlepšího učitele - zkoumejme vodu, písek. Nechme dítě po hmatu poznávat různé potraviny.
- Buďme tvořiví (malujme, kresleme, nalepujme). Nabízejme dětem kostky, stavebnice, knížky.
- Mluvme o tom, co je velké, malé, počítejme. Jednoduché skládky, puzzle-podporují přiřazování, pozorování dovednosti rukou.
- Pro dobrý pohybový vývoj vyhledávejme prolézačky, houpačky, klouzačky, žebříky a to vše co nejvíce samostatně. Využívejme, pokud to jde, cvičení a plavání.
- Říkaneky mohou být zábavnou formou rozvíjení řeči a paměti.
- Pohybové hry a písničky zlepšují pohybovou koordinaci.
- Hrajeme zvukové hry- jak dělají zvířátka.
- Nechme děti ať nás opravují- dělejme úmyslně jednoduché chyby.
- Používejme hudbu a hudební nástroje.
- Doplnujme s dětmi věty.
- Dávejme dětem jednoduché úkoly- dej knížku do poličky atd.
- Při oblékání můžeme pojmenovávat části těla.
- Hrajme si před zrcadlem a napodobujme se.

To vše pomáhá dětem v jejich rozvoji. Při společné snaze se každý den stane úspěšným nejen v mateřské škole, v rodině, ale i na základní škole.

„Tajemství výchovy spočívá v tom, zařídit věci tak, aby dítě bylo úspěšné a pak je za co pochválit.“

Zdeněk Matějček

Doporučená literatura:
BENDOŮVÁ,P., ZIKL,P.: *Dítě s mentálním postižením ve škole.*
KEEROVÁ,S.: *Dítě se speciálními potřebami.*
MATĚJČEK,Z.: *Rodiče a děti.*
SLOWIK,J.: *Speciální pedagogika.*